

**Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS)
un Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) organizēta diskusija par aktualitātēm
ķīmijas rūpniecības jomā**

2018. gada 23. augustā

LDDK birojs, Raiņa bulvāris 4, 2. stāvs, Rīga

Diskusijā piedalās LBAS, LDDK pārstāvji, nozares sociālie partneri un nozares eksperti.

1. Līga Mengēlsone, LDDK ģenerāldirektore
2. Inese Stepiņa, LDDK ģenerāldirektors vietniece
3. Jānis Hermanis, LDDK finanšu un nodokļu eksperts
4. Andris Alksnis, LDDK darba tiesību eksperts
5. Žanna Ribakova, LDDK projekta vadītāja
6. Egils Baldzēns, LBAS priekšsēdētājs
7. Aleksandrs Muhlinkins, LBAS priekšsēdētāja vietnieks
8. Mārtiņš Svirskis, LBAS eksperts tautsaimniecības jautājumos
9. Natalja Preisa, LBAS Eiropas Savienības normatīvo aktu eksperte
10. Ingūna Siņicina, LBAS/ LMNA priekšsēdētāja
11. Anete Kice, LBAS/ LMNA Arodbiedrības darba koordinētāja
12. Jānis Hermanis, LDDK finanšu un nodokļu eksperts
13. Kristīne Rapa, "Latvijas Finieris" arodorganizācijas priekšsēdētāja
14. Elvijs Kindzulis, Uzņēmējs, Z/S "Vecpils1" Loģistikas speciālists
15. Emīls Kindzulis, Uzņēmējs, Z/S "Vecpils1" Loģistikas speciālists
16. Kristaps Klauss, Latvijas Kokrūpniecības Federācija
17. Aiga Grasmāne, Latvijas Meža īpašnieku biedrība
18. Sigita Liše, Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts, SIA
19. Ģirts Blumers, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
20. Māra Sarkane, SIA Alphanet

Tikšanos ar uzrunām ievada LDDK ģenerāldirektors vietniece Inese Stepiņa un LBAS priekšsēdētāja vietnieks Aleksandrs Muhlinkins. Uzrunām seko ESF projekta "Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības divpusējā sociālā dialoga attīstība labāka tiesiskā regulējuma izstrādē uzņēmējdarbības vides sakārtošanai" Nr.3.4.2.2/16/I/002 ietvaros izstrādātā nozares ziņojuma "Mežu nozare" prezentācija, kā arī atvērta diskusija par nozarē aktuālākajiem problēmjautājumiem un šķēršļiem, kas tos traucē risināt.

Diskusijas fokuss likts uz sekojošiem jautājumiem:

- Publisko iepirkumu sistēma Latvijā: kādi ir tās trūkumi no vietējo saimnieciskās darbības veicēju aspekta?
- Cik nozīmīga ir reģionālā nevienlīdzība nozarē un kā risināt nozarē strādājošā darbaspēka darba samaksas nevienlīdzību reģionālā griezumā?
- Kā samazināt augsto ēnu ekonomikas līmeni un veicināt godīgu konkurenci nozarē?
- Vai nozares pašregulēšanās instrumenti spētu risināt iepriekš minētos un citus nozares problēmjautājumus?

Tikšanās norise

Tikšanos ar uzrunām ievada LDDK ģenerāldirektores vietniece Inese Stepiņa un LBAS priekšsēdētāja vietnieks Aleksandrs Muhlinkins. Ievadrunās tiek izcelta diskusiju nozīme starp darba devējiem un darba ņēmējiem, lai veidotu aktīvu dialogu uzņēmumos un nozaru līmenī.

Ar prezentāciju “Mežu nozare” uzstājas M. Svirskis, LBAS eksperts tautsaimniecības jautājumos. Prezentācijas mērķis ir iepazīstināt nozares ekspertus ar projektā izstrādāto ziņojumu, kā arī izcelt ziņojuma izstrādes procesā konstatētos problēmjautājumus nozarē.

Prezentācija apskata sekojošas nianšes mežu nozares industrijā:

- Nozares tvērums
- Uzņēmumu struktūra pēc to izmēra un daudzuma nozarē, sadalījums pa sektoriem
- Darba tirgus raksturojums un tendences, nodarbinātība, slodzes, atlīdzības
- Darbaspēka ataudze un novecošanās
- Ārējā tirdzniecība
- Ēnu ekonomika

Pēc prezentācijas tika atvērta diskusija par prezentēto informāciju, kā arī tās nobeigumā uzstādītajiem jautājumiem, kas izriet no ziņojuma analīzes.

Iniciatīvu diskusijas jautājumu apspriešanā uzņemas K. Klauss, secīgi iztirzājot visus uzstādītos jautājumus.

Prioritārie jautājumu diskusijā par publisko iepirkumu tiek identificēti – pārāk liels starpnieku skaits, mēbeļu iepirkumu ierobežojumi un vietējo uzņēmēju kapacitātes trūkums lielo iepirkumu izpildījumam noliktajos termiņos.

Reģionālās nevienlīdzības jautājuma pamatā tiek identificēta darbaspēka izmaksu veidošanās balstoties uz pieprasījuma, piedāvājuma principu un darba tirgus strukturizēšanos reģiona griezumā, šādam pieprasījuma, piedāvājuma cenu politikas līdzsvaram saknes meklējamas vēsturiskā meža nozaru tirgus izveidē. Lielākā algu nevienlīdzība veidojas starp Rīgas un Latvijas Vidzemes un Latgales pierobežas reģioniem, kas tiek pamatots arī ar pārrobežu darbaspēka konkurenci. Darba samaksas nevienlīdzība starp Rīgas un pierobežu reģioniem, mežu nozarē vidēji novērojama 10% – 15% apmērā.

K. Klauss uzsver, ka mežu nozare, neskatoties, uz vēsturiski augsto ēnu ekonomikas īpatsvaru nozarē, ir piedzīvojusi strauju tā samazinājumu pēdējo gadu laikā, par pamatu ēnu ekonomikas kritumam ir skaidras naudas darījumu un skaidras naudas līdzekļu pieejamības samazinājums nozarē kopumā ar zināmiem izņēmumiem atsevišķos darbības virzienos, piemēram, mežizstrādē.

Ēnu ekonomikas apmērus samazina ne tikai zemledus darījumu apjoma sarukšana, bet arī PVN shēmu ierobežošana, pēc reversā PVN sistēmas ieviešanas kokmateriālu piegādes sektorā.

K.Klauss norāda, ka LKF un nozares uzņēmumi veic lielu ieguldījumu saimniecības un tiesības aktu sakārtošanā, lai celtu nozares tautsaimnieciskos rādītājus un secīgi uzlabotu ekonomisko atdevi nozares iesaistītajām pusēm visos līmeņos. Ir izvirzīti 3 mērķi, ko LKF vēlas sasniegt vidējā un ilgtermiņā:

1. Līdz 2050. gadam Latvijā celt ražīgumu uz 1 Ha zemes par 25%;
2. Līdz 2030. gadam celt pievienoto vērtību uz darba stundu par 100%;
3. Veidot un iesaistīties jēgpilnās ražošanas ķēdēs.

LKF ir noturēts balsojums par Nozares koplīguma slēgšanu, tomēr tas nav guvis atbalstu, līdz ar to LKF ietur pozīciju, kurā sadarbība ar darba ņēmējiem un arodbiedrībām notiek caur uzņēmuma līmeņa sociālo dialogu un koplīgumu slēgšanu, tajā pašā laikā saglabājot komunikāciju nozares organizāciju līmenī, bet neslēdzot vienošanos.

Par pamatojumu šādam lēmumam tiek minētas iespējas veidot rīcības plānu nozares līmenī bez pastiprinātas arodbiedrību iesaistes, kas varētu bremsēt uzņēmējdarbības interešu virzīšanu jēgpilnā tiesiskā regulējumu ietekmēšanā.

L. Meņģelsone uzsver, ka nozares koplīgums var būt labs rīks tiesiskā regulējuma ietekmēšanā, izmantojot strukturēta sociālā dialoga sistēmu.

E. Baldzēns uzsver, ka ar nozares koplīgumu iespējams regulēt izglītības standartu nosacījumus un investīcijas izglītībā attīstot darbaspēku nākotnes vajadzībām, kas veidojas industriālās attīstības rezultātā. Kā arī tiek norādīts uz atbalsta mehānismiem tiesiskajā regulējumā, kas ļauj nozarēm ar nozares koplīgumiem gūt nodokļu atvieglojumus un labumus, tādējādi padarot nozari vilinošāku potenciālajam darbaspēkam.

A. Muhlinkins izsaka cerību, ka darba devēji nozarē nav izslēguši iespēju diskusijai par nozares koplīgumu un paliek atvērti diskusijām par šī instrumenta iespējām ietekmēt tiesisko regulējumu, kā arī palielināt nozares konkurenci tautsaimniecībā un darba tirgū.

M. Svirskis uzsver nozares sadrumstalotību un mazo uzņēmumu īpatsvaru nozarē, kuros sociālā dialoga veidošanas iespējas uzņēmumu līmenī ir ierobežotas, tādējādi izceļot nozares koplīguma slēgšanas potenciālo ietekmi uz saimnieciskās darbības veicējiem nozarē, veidojot godīgas konkurences apstākļus.

Diskusijā iesaistās arī citi nozares eksperti izceļot izglītības nianšes un nepieciešamību pēc investīcijām izglītībā ar skatienu uz nākotni un attīstību, kā piemērs tiek minēts Vācijas Tirdzniecības un Rūpniecības Kameras projekts "Izglītība starp Baltijas valstīm".

Ģ. Blumers uzsver nepieciešamību pēc infrastruktūras veiksmīgākai investīciju piesaistei, tāpat jāveicina investīciju vides sabiedriskā tēla uzlabošana.

Diskusijas noslēgumā L. Meņģelsone un E. Baldzēns izsaka cerības par turpmāku diskusiju veidošanos, sociālo partneru dialoga pilnveidošanu nozares līmenī, izvērtējot dažādus sadarbības instrumentus.